

Latrinkompostering

Krav på komposten

En latrinkompost kan köpas i handeln, exempelvis i väl sorterade varuhus, byggmarknader och VVS-butiker. Du kan även hitta återförsäljare via Internet. Avloppsguiden.se har gjort en jämförelse av utbudet av torrtoaletter och komposter. Dessa jämförelser finns att ta del av på **www.husagare.avloppsguiden.se**. Till vissa typer av toaletter medföljer en latrintunna som är lämplig för kompostering.

Du kan också själv konstruera din kompost. Antingen använder du färdiga behållare eller kärl – exempelvis betongringar med tät botten – eller bygger själv av trä eller något annat materiel. Oavsett om du köper en färdig kompost eller bygger själv ska den minst uppfylla nedanstående krav:

- komposten ska vara av tåligt materiel (OBS! Undvik impregnerat trä)
- komposten ska ha tät botten, regntätt lock och vara utformad så att skadedjur inte kan ta sig in
- komposten ska vara ventilerad och ventilationen ska förses med insektsnät
- komposten ska bestå av minst två behållare som används växelvis.

Latrinkomposten ska klara nedanstående volymkrav:

Samkompostering	
Fritidsboende	2 behållare à 500 liter (totalt 1000 liter)
Permanentboende	2 behållare à 750 liter (totalt 1500 liter)
Enbart latrinkompostering	
Fritidsboende	2 behållare à 350 liter (totalt 700 liter)
Permanentboende	2 behållare à 500 liter (totalt 1360 liter)

Råd om skötsel av kompost

Åtgärder innan kompostering påbörjas Skötsel börjar redan inne i toalettutrymmet. För att få en så enkel och smidig hantering som möjligt bör man förbereda så att tömningen av latrinet i komposten sker smidigt. Lämpligen görs detta genom att man placerar cirka 15 cm strömedel i botten av tunnan. Under användningen tillsätter man sedan ytterligare strö i lämplig omfattning

Skötselöreskrifter

Vid kompostering används en behållare i taget. När man sätter igång komposteringen ska rikligt med strömedel användas, cirka 15 cm läggs i kompostens botten. Strömedel är exempelvis barkmull, flis, torvströ/torvmull, torra löv/barr, färdig kompostjord, grovt sågspån (OBS! ej från impregnerat virke), kutterspån från obehandlat virke samt hö och hackad halm. Det är lämpligt att förvara strömedlet i någon form av tättslutande kärl i anslutning till komposten.

Varje gång som avfall tillförs komposten är det viktigt att omrörning sker och att nytt strömedel tillsätts. Det nya avfallet ska täckas av kompostjord. Toalettavfallet bör varvas med material som suger upp vätska – exempelvis strö eller löv. För att få en lagom blandning är det en fördel att inte tillföra alltför mycket latrin åt gången. Det är utmärkt att blanda ned trädgårdsavfall, det ger mer luft i komposten.

För att få än mer gynnsamma betingelser för komposteringsprocessen kan även vanlig jord tillföras. När behållare är fyllt till $\frac{3}{4}$ avbryts tillförseln av avfall. Behållaren ska nu stå i minst sex månader och mogna utan att nytt avfall tillförs. Under denna tid sker en avdödning och nedbrytning av eventuella sjukdomsframkallande bakterier.

Tänk på att inte använda kemikalier i komposten eftersom dess kan störa nedbrytningen. Under tiden tas behållare nummer två i bruk och man har fått igång den växelvisa användningen. Efter ungefär sex månaders mognande är slutprodukten färdig att användas och behållaren kan tömmas. Slutprodukten är en näringsrik mull som bör blandas upp med annan jord innan den används.

Komposteringsprocessen

För att någon kompostering ska kunna ske måste det finnas tillgång till syre. Mikroorganismerna måste ha syre för att kunna jobba. Ett sätt att leda ned luft i komposten kan vara att lägga ned en perforerad slang. När man blandar och rör om i komposten luckras massan upp och syre kommer in och man undviker att det blir för hårt packat. När mikroorganismerna jobbar och bryter ned materialet i komposten kommer värme att frigöras - det är inte ovanligt att det kan bli upp mot 70 grader i kompostens centrala delar. Den höga temperaturen dödar farliga bakterier.

För att få en fullständig avdödning i hela komposten är det nödvändigt att man rör om. Förutom syre är det nödvändigt att blandningen av materialet är riktigt fördelat. Det som är viktigast är balansen mellan kolrikt och kväverikt material. Kolrikt material är exempelvis trädgårdsavfall, sågspån, kutterspån och hushållspapper. Kväverikt material är exempelvis färskt gräsklipp, färska växtdelar och hushållsavfall.

Fuktigheten är en annan avgörande faktor för framgången i komposteringen. I en för torr kompost avstannar nedbrytningen och i en alltför blöt kompost är det vanligt att det uppkommer problem med lukt. Det lakvatten som då uppstår drar gärna till sig flugor och i värsta fall kan komposten börja jäsa. Komposten är lagom fuktig då den är som en urkramad tvättsvamp.

Kompostmullen

Den färdiga produkten är en näringsrik mull som fungerar utmärkt som jordförbättringsmedel och som gödningsmedel. Mullen kan med fördel användas runt träd, buskar och plantor. Mullen måste dock blandas med vanlig jord eftersom den är extremt näringsrik. Om man ska använda mullen för planering i blomkrukor bör den blandas med minst två delar vanlig jord.

Spridning skall ske på vår och sommar då växterna har störst behov extra näring och inte i direkt närhet till vattentäcker. Om kompostmullen placeras utanför komposten i lager innan den används är det viktigt att den täcks av presenning eller motsvarande annars lakas näringsämnena ur.

Om problem uppstår

Alla kompostrelaterade problem går att lösa. Nedan följer ett kort utdrag på några typer av problem och vad orsaken till dessa är samt hur dessa kan avhjälpas.

Flugor och larver

Latrin och köksavfall ligger för ytligt och lockar till sig flugor för äggläggning. Blanda nytt material med gammalt och täck med strö så att flugorna inte kommer åt att lägga ägg. Omrörning är viktigt för komposteringen.

Lukt

Komposten är för blöt, innehåller för mycket kväverikt material eller för dåligt täckt matavfall. Tillsätt strömedel och rör om.

Lakvatten

Lakvatten får inte dräneras bort - det kan innehålla bakterier och mycket näringsrikt. Tillsätt istället strömedel och rör om.

Myror eller grå färg

Komposten är för torr. Fukta komposten med vattenkanna.